

රිදියගම ජලාශය ආශ්‍රිත කලාපයේ පවතින පුරාවිද්‍යාත්මක උරුමය

ඩබ්.ඩී.ඒ. කිත්සිරි¹, ඩබ්.ඩී.එන්.ඩී තේරංජනා², සී.එම්. විරසිංහ³

රිදියගම ජලාශය යනු තරමක් මෑත කාලීනව ඉංග්‍රීසි ආණ්ඩු සමයේ දී ඉදිකරන ලද ජලාශයකි. එය ඉදිකිරීමේ දී බොහෝමයක් පුරාවිද්‍යාත්මක ස්ථාන හා ස්මාරක රාශියක් එයට යට වී ඇති අතර ඒවා මේ වන විටත් අනාවරණය වී නොමැත. එහෙත් අවට කලාපය තුළින් හා ජලය සිඳී යන කාලයන්හි දී මෙවැනි පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක යම් ප්‍රමාණයක් හඳුනාගත හැකිය. එවැනි සාධක බොහෝමයක් මිනිසුන් තම සන්තකයේ තබා ගෙන ඇති අතර ඒවා පිළිබඳව කිසිදු සාරවත් වාර්තාකරණයක් සිදුව නොමැත. එවැනි පුරාවස්තු ඒකරාශී කොට ඒ පිළිබඳව විධිමත් වාර්තාකරණයකට ලක්කර එම දැනුම ජනතාව වෙත සම්ප්‍රේෂණය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණ වේ. මෙහිදී කේෂ්ත්‍ර ගවේෂණ, කේෂ්ත්‍ර නොවන ගවේශණ හා සම්මුඛ සාකච්ඡා මගින් තොරතුරු අනාවරණය කරගැනීම සිදු කරන ලදී. විශාල ප්‍රදේශයක් පුරා පැතිරී ඇති මෙම ජලාශය ඉදිකිරීමේ දී වැව් හතක් පමණ යට වී ඇති බව ගැමියන්ගේ මතයයි. මෙම මානවකෘති හා ස්මාරක අධ්‍යයනය, වැව් බැම්ම ආශ්‍රිත ප්‍රදේශය, වැව් මධ්‍යය ප්‍රදේශය, මැටි බඳුන් බහුල කලාපය ආදී වශයෙන් හඳුනාගත හැකිය. වැව් බැම්ම ආශ්‍රිතව පුරාණ විහාරස්ථානයක සාධක හඳුනාගත හැකි අතර එහිදී ස්තූපයක්, විශාල ගල් ආසනයක්, සිරිපතුව ගලක්, ගල් කණු හා සෙල්ලිපියක් දැකගත හැකි වේ. තරමක් දුරින් පිහිටි වැව ආශ්‍රිත ඉඩමක තවත් කුඩා ප්‍රමාණයේ ස්තූප හතරක් පමණ දැකිය හැකිය. වැව් මධ්‍යයේ දැකිය හැකි සාධක වශයෙන් ගල් කණු සමූහයකින් යුත් ස්මාරක, එක් ස්තූපයක්, ජලය සිඳී ඇති කාලයන්හි ශීර්ෂය පමණක් නිරාවරණය වන එක් ප්‍රතිමාවක් වේ. එහිදී හමුව ඇති එක් බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් වර්තමාන විවේකාරාම විහාරස්ථානයේ දැකිය හැකිය. එමෙන්ම විවිධ වර්ගයේ මැටි බඳුන් සාධක වැව අභ්‍යන්තරයේ මෙන්ම බාහිර නටඹුන් සහිත ස්ථානයන්හි දැකිය හැකි අතර විශේෂතම කාරණය වන්නේ බ්‍රාහ්මී අක්ෂර සහිත මැටි බඳුන් කැබලි කිහිපයක් ද හමුව තිබීමයි. මෙයට අමතරව පබලු, කුඩා මැණික්, යකඩ නිස්සාරණ උඳුනක්, විවිධ ප්‍රමාණයේ බඳුන් රාශියක් ද හමුව තිබේ. මෙම ඓතිහාසික සාධකවලට අමතරව පූර්ව ඓතිහාසික අවධියට අයත් සාධක ද පවතින බව පෙන්වාදිය හැකිය. මෙම කලාපය මානාවුළු පුරවරට සමගාමීව මහානාග යුව රජුගේ බලයට යටත්ව දේශීය විදේශීය වෙළඳ ශ්‍රේණිගත කර්මාන්තයන්ගෙන් යුත් ප්‍රබල ආර්ථික මධ්‍යස්ථානයක්ව පවතින්නට ඇති බව විවිධ පර්යේෂකයින් පෙන්වා දී ඇති බැවින් මෙම ස්ථානය සම්බන්ධ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනය මඟින් අනාවරණය කිරීම වැදගත් බව පෙන්වාදිය හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද : රිදියගම, ස්තූපය, පුරාවස්තු, ප්‍රතිමා, ස්මාරක

¹ පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය kithsiriiruna2@gmail.com
² ඉතිහාස අධ්‍යයනාංශය, ජේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය. www.nirashadilini123@gmail.com
³ පාරිසරික කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය malintha@gmail.com